

Briuselis, 2016 11 30
COM(2016) 860 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR EUROPOS INVESTICIJŲ BANKUI**

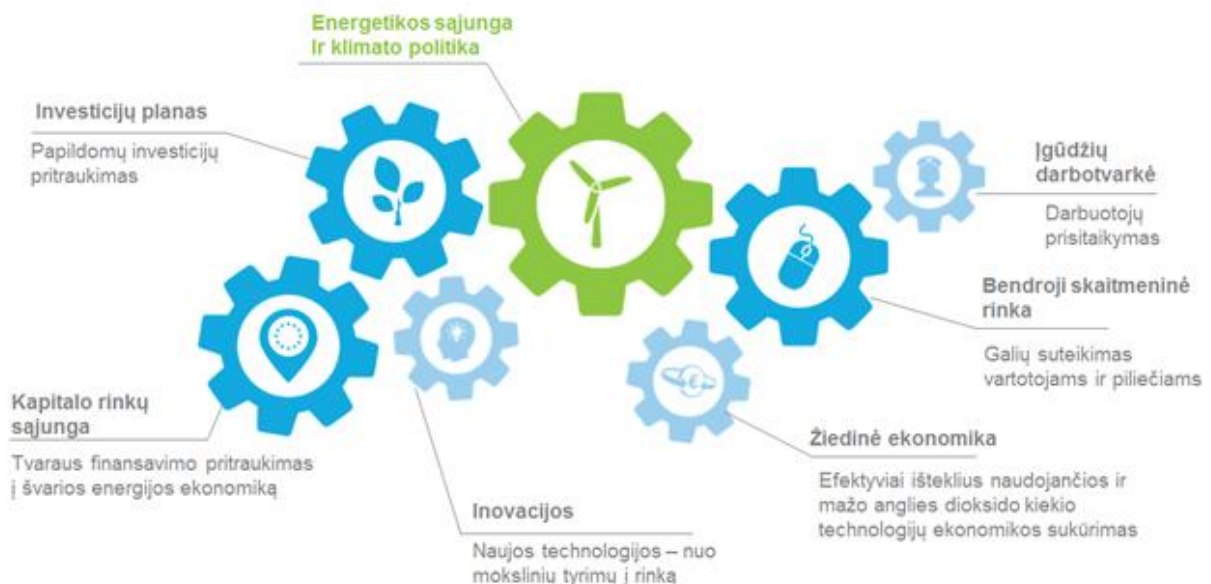
Švari energija visiems europiečiams

1. ĮVADAS

Energetikos sąjunga yra vienas iš dešimties J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos prioritetų. Siekiant modernizuoti ES ekonomiką, ji įgyvendinama kartu su kitomis pavyzdinėmis iniciatyvomis, tokiomis kaip bendroji skaitmeninė rinka, kapitalo rinkų sąjunga ir Investicijų planas Europai, kad Europoje būtų kuriamos darbo vietos, augtų ekonomika ir investicijos.

Šis dokumentų rinkinys atveria galimybę kartu paspartinti perėjimą prie švarios energijos, darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą. Pagal šį dokumentų rinkinį kasmet nuo 2021 m. turėtų būti papildomai sutelkiama iki 177 mlrd. EUR viešųjų ir privačiųjų investicijų, todėl per ateinančių dešimtmetį BVP augimas galės padidėti iki 1 proc. ir galės būti sukurta 900 000 naujų darbo vietų¹. Be to, 2030 m. ES ekonomikos taršos anglies dioksidu intensyvumas gali būti 43 proc. mažesnis negu dabar², o atsinaujinantieji ištekliai gali sudaryti maždaug pusę ES elektros energijos gamybai naudojamų išteklių derinio³.

1 pav. Energetikos sąjungos ir klimato politikos įnašas į ekonomikos modernizavimą

„Paryžiaus susitarimas yra pirmas tokio pobūdžio susitarimas ir, jei ne Europos Sąjunga, jis nebūtų įmanomas. Šiandien mes ir vėl buvome pavyzdys ir įrodėme, kad drauge Europos Sąjunga gali pasiekti apčiuopiamų rezultatų“, – teigė Jeanas-Claude’as Junckeris 2016 m. spalio 4 d. ES ratifikuojant Paryžiaus susitarimą.

Energetikos sektorius yra svarbus Europos ekonomikai: energijos kainos turi įtakos visos ekonomikos konkurencingumui, energijos išlaidos sudaro vidutiniškai 6 proc. metinių namų ūkio išlaidų⁴. Sektoriuje dirba beveik 2,2 mln. darbuotojų, kuriuos įdarbina daugiau nei 90 000 įmonių visoje Europoje⁵, ir jis sukuria 2 proc. pridėtinės vertės⁶. Be to, jo pamatas yra

¹ Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos pakeitimo poveikio vertinimas, SWD(2016) 405.

² Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos pakeitimo poveikiui vertinti naudoti rezultatai, SWD(2016) 405.

³ Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos išdėstymo nauja redakcija poveikio vertinimas, SWD(2016) 418.

⁴ COM(2016) 769.

⁵ „ES energetikos duomenys. 2016 m. statistikos žinynas“.

⁶ Eurostatas ir nacionalinės sąskaitos.

klestinti apdirbamoji pramonė, kuri tiekia būtiną įrangą ir teikia reikiamas paslaugas ne tik Europoje, bet ir visame pasaulyje. Plėtojant atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir efektyvaus energijos vartojimo produktus ir paslaugas visoje Europoje steigiasi naujos įmonės, kurios europiečiams kuria darbo vietas ir užtikrina ekonomikos augimą. Energetikos sąjungos poveikis užimtumui juntamas ne vien energijos tiekimo pramonėje. Pavyzdžiai, daugiau nei milijonas darbuotojų tiesiogiai ar netiesiogiai dirba su atsinaujinančiųjų išteklių energija susijusiuose sektoriuose⁷, o apie vieną milijoną – su efektyviu energijos vartojimu susijusiame sektoriuje⁸.

Energetikos sąjunga yra svarbiausia ES priemonė ir įnašas siekiant pasaulyje visapusiškai pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos. Praėjusių metų gruodžio mėn. ES padėjo sudaryti Paryžiaus susitarimą, o 2016 m. lapkričio 4 d., nepraėjus nė metams, šis pirmas pasaulinis susitarimas dėl klimato kaitos švelninimo įsigaliojo, nes ES jį sparčiai ratifikavo. Paryžiaus susitarime aiškiai nurodyta, kokia linkme reikia su užmoju kreipti investicijas į mažo anglies dioksido kiekio inovacijas. Dabar svarbiausia įgyvendinti su Paryžiaus susitarimu susijusius didelio užmojo ES įsipareigojimus dėl klimato kaitos, o tai didžia dalimi priklauso nuo to, kaip sėkmingai bus pereinama prie švarios energetikos sistemos, nes du trečdaliai šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetama gaminant ir vartojant energiją.

Ne mažiau svarbu užtikrinti, kad perėjimas prie švarios energetikos sistemos būtų naudingas visiems europiečiams. Visi vartotojai, neišskiriant pažeidžiamų ar energijos nepriteklių kenčiančių asmenų, turėtų jaustis įtraukti ir pajusti apčiuopiamą naudą, galėdami gauti saugesnės, švaresnės ir konkurencingesnės energijos, kuri yra vienas pagrindinių energetikos sąjungos tikslų. Komisija jau paskelbė Energetikos sąjungos pagrindų strategiją⁹, pasiūlymus dėl dujų tiekimo saugumo¹⁰, ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos¹¹ ir su ja susijusių pastangų pasidalijimo taisyklių¹², pasiūlymus dėl žemės naudojimo ir miškininkystės¹³ ir mažataršio judumo strategiją¹⁴.

Kaip numatyta Komisijos 2017 m. darbo programoje¹⁵, šiandien Komisija skelbia teisės aktų pasiūlymus ir palankių sąlygų sudarymo priemones, kurių tikslas – modernizuoti ekonomiką ir skatinti investicijas į sektorius, susijusius su švaria energija.

Šio dokumentų rinkinio teisės aktų pasiūlymais ir palankių sąlygų sudarymo priemonėmis siekiama paspartinti, transformuoti ir konsoliduoti ES ekonomikos perėjimą prie švarios energijos, kartu kuriant darbo vietas, užtikrinant augimą naujuose ekonomikos sektoriuose ir formuojant naujus verslo modelius.

Pasiūlymuose dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų išdėstytos energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančiųjų išteklių energijos, elektros energijos rinkos modelio, energijos tiekimo saugumo ir energetikos sąjungos valdymo taisyklės.

⁷ *EurObserv'ER*, „The State of Renewable Energies in Europe“, 15-as leidimas, 2015 m. (2014 m. duomenys).

⁸ Efektyvaus energijos vartojimo poveikio užimtumui ir socialinio poveikio vertinimo tyrimas.

⁹ COM(2015) 80.

¹⁰ COM(2016) 52.

¹¹ COM(2015) 337.

¹² COM(2016) 482.

¹³ COM(2016) 479.

¹⁴ COM(2016) 501.

¹⁵ COM(2016) 710.

Pateiktu dokumentų rinkiniu siekiama trijų pagrindinių tikslų:

- **pirmenybę teikti energijos vartojimo efektyvumui;**
- **pasiekti pirmavimą pasaulyje atsinaujinančiosios energetikos srityje;**
- **sudaryti tinkamas sąlygas vartotojams.**

Tarp priemonių, kuriomis siekiama sudaryti palankias sąlygas, yra iniciatyvos paspartinti švarios energijos inovacijas ir renovuoti Europos pastatus, ir priemonės, kuriomis: skatinamos viešosios ir privačiosios investicijos ir siekiama geriausių ES biudžeto naudojimo rezultatų; skatinamos pramonės atstovų vykdomos konkurencingumo stiprinimo iniciatyvos; švelninamas perėjimo prie švarios energijos poveikis visuomenei; įtraukiami įvairūs subjektai, pirma, valstybių narių institucijos, vietos ir miestų valdžios institucijos, antra, įmonės, socialiniai partneriai ir investuotojai; didinamas Europos pirmavimas švarios energijos technologijų ir paslaugų srityje, kad ji galėtų padėti trečiosioms šalims pasiekti savo politikos tikslus.

Šis dokumentų rinkinys turėtų būti laikomas ES pastangomis pirmauti siekiant visiems užtikrinti pažangesnę ir švaresnę energiją, įgyvendinti Paryžiaus susitarimą, skatinti ekonomikos augimą ir investicijas, siekti lyderystės technologijų srityje, kurti naujas užimtumo galimybes ir didinti piliečių gerovę.

Siekiant įgyvendinti ES klimato ir energetikos 2030 m. tikslus, 2020–2030 m. kasmet reikės maždaug 379 mlrd. EUR investicijų¹⁶, daugiausiai į energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir infrastruktūrą. Aktyviausiai investuoti turėtų ES bendrovės. Todėl daug priklauso nuo ES bendrovių gebėjimo inovuoti. ES yra numačiusi kasmet 27 mlrd. EUR skirti viešiesiems ir privatiesiems moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms su energetikos sąjunga susijusiose srityse¹⁷, taigi jai patogiu pasinaudoti šia pertvarka kaip konkrečia pramonės ir ekonomikos galimybe.

Vykdam šią Komisijos pasiūlytą politiką, pramonės gamyba statybos sektoriuje galėtų išaugti iki 5 proc., inžinerijos, geležies ir plieno sektoriuose – iki atitinkamai 3,8 ir 3,5 proc., o tai reikštų 700 000 papildomų darbo vietų statyboje, 230 000 inžinerijos ir 27 000 geležies ir plieno sektoriuose¹⁸.

2. PIRMENYBĖ ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMUI

Efektyvus energijos vartojimas visiems yra prieinamiausias energijos šaltinis. Pirmenybę teikti energijos vartojimo efektyvumui reiškia nepamiršti, kad pigiausias ir švariausias energijos išteklius yra energija, kurios nereikia gaminti ar vartoti. Tai reiškia užtikrinti, kad į energijos vartojimo efektyvumą būtų atsižvelgiama visoje energetikos sistemoje, t. y. aktyviai valdyti paklausą siekiant optimizuoti energijos vartojimą, mažinti vartotojų išlaidas ir priklausomybę nuo importo, o investicijas į energijos vartojimo efektyvumą laikyti ekonomiškai efektyvia mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos kūrimo priemone. Tai sudarys sąlygas iš rinkos pašalinti perteklinius gamybos, ypač iš iškastinio kuro, pajėgumus.

¹⁶ Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos pakeitimo poveikio vertinimas (investicijų duomenys, išskyrus transporto sektorių), SWD(2016) 405.

¹⁷ JRC-SETIS, rengiama.

¹⁸ Šaltinis: Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos pakeitimo poveikio vertinimas (išsamūs pagal makroekonominę analizę gauti rezultatai), SWD(2016) 405.

Komisija persvarstė ES **energijos vartojimo efektyvumo tikslą**, kaip to prašė 2014 m. spalio mėn. posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba, ir mano, kad ES turėtų nustatyti ES lygmeniu privalomą tikslą – 30 proc. iki 2030 m. Tikimasi, kad, šitaip padidinus tikslą, bus papildomai sukurta iki 70 mlrd. EUR bendrojo vidaus produkto ir 400 000 darbo vietų ir dar labiau sumažės ES išlaidos iškastinio kuro importui, palyginti su 2014 m. sutartu mažiausiu 27 proc. tikslu¹⁹. Padidinus tikslą, ES taip pat bus lengviau pasiekti 2030 m. išmetamo ŠESD kiekio mažinimo ir atsinaujinančiųjų išteklių tikslus.

Komisija siūlo po 2020 m. palikti galioti Energijos vartojimo efektyvumo direktyvoje²⁰ nurodytas **energijos taupymo prievoles**, pagal kurias energijos tiekimo ir skirstymo įmonės turi kasmet sutaupyti 1,5 proc. energijos. Ši priemonė davė pirmuosius vaisius: ji pritraukė privačiųjų investicijų ir padėjo atsirasti naujiems rinkos dalyviams, tokiems kaip energijos paslaugų teikėjai, įskaitant energijos paklausos valdymo paslaugų teikėjus (agregatorius), todėl ji turėtų toliau skatinti pokyčius po 2020 m. Naujas elektros energijos rinkos modelis padės toliau kurti sąlygas vartotojams lygiomis teisėmis dalyvauti rinkoje.

Pastatams tenka 40 proc. viso energijos suvartojimo, ir apie 75 proc. iš jų energija vartojama neefektyviai²¹. Pastatuose efektyviai vartoti energiją trukdo investicijų stygius ir įvairios kliūtys. Nors pastatai reguliariai prižiūrimi ir gerinami, dažnai nesiimama investuoti į energijos taupymą, nes vyksta konkurencija dėl menkų kapitalo išteklių, trūksta patikimos informacijos ir kvalifikuotų darbuotojų arba kyla abejonių dėl galimos naudos. Jei išliks dabartinis pastatų renovavimo tempas (maždaug 1 proc.), praeis šimtas metų, kol pastatų fondas bus moderniai atnaujintas ir pastatai beveik nevartos energijos.²² Švarios energijos pastatuose toli gražu ne vien taupoma energija: juose patogiau gyventi ir didesnė gyvenimo kokybė, į juos galima integruoti atsinaujinančių išteklių, energijos kaupimo ir skaitmenines technologijas, jie gali būti susieti su transporto sistema. Investicijos į švarios energijos pastatų fondą gali skatinti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos.

Investicijų į viešuosius pastatus, tokius kaip ligoninės, mokyklos ir biurai, intensyvumas taip pat priklauso nuo to, ar bus prieinamas privatusis finansavimas, ir nuo privačių energetines paslaugas teikiančių bendrovių, siūlančių novatoriškų mechanizmų, tokių kaip sutartys dėl energijos vartojimo efektyvumo. Energijos taupymas taip pat gali būti naudingas viešiesiems biudžetams, nes kasmet tokių viešųjų pastatų energijai išleidžiama maždaug vienas milijardas eurų. Tačiau, siekiant palengvinti efektyvaus energijos vartojimo investicijas į viešąjį turtą, viešojo sektoriaus investicijų ir turto renovacijos statistinio vertinimo taisyklės turėtų būti skaidrios ir aiškos. Komisija glaudžiai bendradarbiauja su valstybėmis narėmis, analizuodama valstybinio sektoriaus finansų apskaitos taisyklių poveikį sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo rinkai, ir iki 2017 m. pavasario pabaigos patobulins tokios partnerystės statistinio vertinimo gaires.

Iš dalies pakeitus Pastatų energinio naudingumo direktyvą²³ ir sugriežtinus nuostatas dėl pastatų renovacijos ilgalaikių strategijų siekiant iki amžiaus vidurio sumažinti pastatų fondo priklausomybę nuo iškastinio kuro, paspartės pastatų **renovacijos tempas**. Pasiūlymu sugriežtinus energinio naudingumo sertifikavimą projektų vykdytojai ir investuotojai gaus geresnės informacijos: bus skelbiama informacija apie eksploatacinį viešųjų pastatų energijos

¹⁹ Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos pakeitimo poveikio vertinimas, SWD(2016) 405.

²⁰ COM(2016) 761.

²¹ Pastatų energinio naudingumo direktyvos pakeitimo poveikio vertinimas, SWD(2016) 414.

²² Pastatų energinio naudingumo direktyvos pakeitimo poveikio vertinimas, SWD(2016) 414.

²³ COM(2016) 765.

suvartojimą, o viešosios paramos intensyvumas bus susietas su pasiektu energijos taupymo lygiu. Pasiūlyme valstybės narės raginamos investuoti atsižvelgiant ir į energijos nepriteklių kenčiančius asmenis, nes energijos vartojimo efektyvumas yra vienas geriausių būdų šalinti pamatines energijos nepritekliaus priežastis.

Siekiant prisidėti prie **ES mažataršio judumo strategijos įgyvendinimo** ir didinti elektros energijos naudojimą transportui, Pastatų energinio naudingumo direktyvoje bus reikalaujama įrengti elektros įkrovimo prieigą. Esamų pastatų atveju ši nuostata nuo 2025 m. bus taikoma tik komerciniams pastatams su daugiau kaip 10 automobilių stovėjimo vietų. Naujų pastatų ar kapitaliai renovuojamų pastatų atveju nuostata bus taikoma gyvenamiesiems pastatams su daugiau kaip 10 automobilių stovėjimo vietų įpareigojant atlikti parengiamuosius kabelių klojimo darbus ir komerciniams pastatams su daugiau kaip 10 automobilių stovėjimo vietų įpareigojant įrengti elektros įkrovimo prieigą. Ši nuostata gali būti netaikoma MVĮ ir viešosios valdžios institucijoms, pastarosioms dėl to, kad joms jau taikoma Alternatyviųjų degalų direktyva, jei jų įkrovimo prieiga viešai prieinama. Siekiant padidinti transporto veiksmingumą ir populiarinti skaitmeninius judumo sprendimus, į šį dokumentų rinkinį taip pat įtraukta ES sąveikiųjų intelektinių transporto sistemų diegimo strategija²⁴.

Siekdama dar labiau paspartinti pastatų renovaciją ir prisidėti prie švarios energijos pastatų fondo kūrimo Komisija pradeda **Europos pastatų iniciatyvą** (I priedas), kurioje numatytas „pažangus išmaniųjų pastatų finansavimas“. Glaudžiai bendradarbiaujant su Europos investicijų banku (EIB), ši iniciatyva gali **iki 2020 m. pritraukti papildomus 10 mlrd. EUR viešųjų ir privačiųjų lėšų** siekiant energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių naudojimo pastatuose, padėti parengti bankams priimtinių projektų didelio masto bazę ir sukurti energijos vartojimo efektyvumo platformą kiekvienoje valstybėje narėje. Iniciatyva taip pat siekiama didinti pasitikėjimą švarios energijos pastatų rinka: investuotojams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams bus suteikta galimybė susipažinti su techninės kokybės ir finansinės veiklos duomenimis apie daugiau nei 7 000 Europos pramonės ir efektyvaus pastatų energijos vartojimo projektų ir vyks derybos su finansų sektoriumi dėl sutarus taikomos investicijų į švarios energijos pastatus garantų sistemos, kad rinka galėtų vykdyti tiksliau orientuotą ir labiau standartizuotą tokių projektų finansavimą. Tai labai pagerins gyvenimo ir darbo sąlygas, bus naudinga klimatui, padės sutaupyti energijos, kurti darbo vietas ir investuoti. Europos pastatų iniciatyva suteiks postūmį Europos statybos pramonei, kuriai kyla nemažai ekonominių ir visuomenės iššūkių. Pastatų energijos vartojimo efektyvumas gali būti vienas iš sektoriaus ir jo darbuotojų modernizavimo veiksmų.

Energijai imlūs pramonės sektoriai, pavyzdžiui, plieno ir automobilių pramonė, turės toliau dėti pastangas didinti energijos vartojimo efektyvumą. Sumažėjus energijos išlaidoms, tokios investicijos paprastai atsiperka. Nauji sektoriai, tokie kaip gynybos sektorius, turi nemažai iki šiol nepanaudotų energijos vartojimo efektyvumo galimybių, todėl sutaupius išlaidų teigiamą poveikį tiesiogiai patirs viešieji biudžetai.

Ekologinis projektavimas ir energijos vartojimo efektyvumo ženklėjimas toliau labai padės vartotojams sutaupyti energijos ir išteklių, o Europos pramonei – rasti verslo galimybių. Rūpestingai apsvarsčiusi, Komisija nusprendė politiką labiau kreipti į gaminius, kurie gali padėti sutaupyti daugiausiai energijos ir labiausiai prisidėti prie žiedinės ekonomikos kūrimo.

²⁴ COM(2016) 766.

Komisija priėmė dokumentų rinkinį, kurį sudaro 2016–2019 m. Ekologinio projektavimo darbo planas ir keletas su konkrečiais gaminiais susijusių priemonių²⁵. Ekologinio projektavimo darbo plane išdėstyti artimiausių trejų metų Komisijos prioritetai, įskaitant galiojančių su konkrečiais gaminiais susijusių priemonių peržiūrą, kad jos neatsiliktų nuo technologinės plėtros, ir svarstymą, ar tikslingas galimas kitų gaminių reglamentavimas siekiant panaudoti likusias galimybes. Visos Ekologinio projektavimo darbo plano priemonės kartu gali padėti per metus sutaupyti iš viso daugiau nei 600 TWh pirminės energijos 2030 m., o maždaug tiek pirminės energijos per metus suvartoja vidutinio dydžio valstybė narė. Taip Europa užsitikrins tolesnį pirmavimą pasaulyje gaminių energijos vartojimo efektyvumo standartų srityje, o vartotojai ir įmonės toliau gaus ekonominės ir aplinkosauginės naudos.

3. PASAULINĖS LYDERYSTĖS ATSINAUJINANČIOSIOS ENERGETIKOS SRITYJE PASIEKIMAS

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektoriuje dirbo daugiau nei 1 100 000 darbuotojų²⁶, ir Europa tebeplėtoja pasaulyje vėjo energijos srityje. 43 proc. visų pasaulyje įrengtų vėjo jėgainių pagamino keli didžiausi Europos gamintojai. Saulės ir vėjo energijos technologijų kaštų mažėjimą nulėmė didelio užmojo ES politika. Todėl atsinaujinantieji energijos ištekliai atpigo ir tapo labiau prieinami visame pasaulyje. Nors Europa užleido didžiausios saulės baterijų plokščių modulių gamintojos pozicijas importuojamos produkcijos gamintojams, didžiausia saulės baterijų plokščių įrengimo pridėtinės vertės dalis (> 85%) sukuriamą Europoje²⁷.

Didžiausi su atsinaujinančiais energijos ištekliais susiję Europos darbdaviai veikia vėjo, saulės fotovoltų ir kietosios biomasės sektoriuose. Tiesa, fotovoltinės technologijos pramonėje darbo vietų sumažėjo: fotovoltų sektoriuje sumažėjus gamybos pajėgumams, užimtumas jame 2014 m. tik vos viršijo trečdalį 2011 m. lygio²⁸. Dauguma su atsinaujinančiųjų išteklių energija susijusių ES darbo vietų buvo vėjo energijos sektoriuje. 2005–2013 m. vėjo energijos sektoriaus apyvarta išaugo aštuonis kartus; apskaičiuota, kad jos pajamos ES sudaro apie 48 mlrd. EUR²⁹. Per tą patį laikotarpį, 2005–2013 m., ES vėjo energijos sektoriaus darbuotojų skaičius išaugo penkis kartus, ir visas su vėjo energetika susijusių darbuotojų skaičius 2014 m. siekė apie 320 000³⁰. Komisija taip pat prisidės prie pramonės atstovų iniciatyvų, kuriomis siekiama stiprinti ES pirmavimą pasaulyje atsinaujinančiųjų išteklių ir apskritai švarių technologijų srityse.

Europos Vadovų Taryba nustatė ES tikslą – 2030 m. **bent 27 proc. ES suvartojamos energijos turi būti iš atsinaujinančiųjų išteklių**. Mažiausias tikslas yra privalomas ES lygmeniu, tačiau į privalomus nacionalinio lygmens tikslus jis nebus perskaičiuotas. Vietoje to, valstybės narės įsipareigos prisidėti naudodamosi integruotais nacionaliniais energetikos ir klimato planais³¹, numatytais valdymo pasiūlyme, kaip kolektyviai pasiekti ES tikslą. Tarpusavio spaudimas regioninėse konsultacijose dėl planų, Komisijos galimybė teikti

²⁵ COM(2016) 773; C(2016) 7764, 7765, 7767, 7769, 7770 ir 7772.

²⁶ *EurObserv'ER*, „The State of Renewable Energies in Europe“, 15-as leidimas, 2015 m..

²⁷ Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos išdėstymo nauja redakcija poveikio vertinimas, SWD(2016) 418. Taip pat žr. šį tyrimą: http://gramwzielone.pl/uploads/files/Solar_Photovoltaics_Jobs_Value_Added_in_Europe.pdf.

²⁸ *EurObserv'ER*, 15-as leidimas, 2015 m.

²⁹ *EurObserv'ER*, 15-as leidimas, 2015 m.

³⁰ *EurObserv'ER*, 15-as leidimas, 2015 m.

³¹ Tai bus aptarta naujame reglamente dėl energetikos sąjungos valdymo, COM(2016) 759.

rekomendacijų ir visa politikos struktūra, nustatyta kitais šio rinkinio teisės aktais, turėtų skatinti valstybes nares prisiimti daugiau įsipareigojimų ir vengti piktnaudžiavimo. Jei Komisija nustato, kad galbūt trūksta užmojo ar atsirado įgyvendinimo spragų, ypač atsinaujinančiųjų išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo srityse, ji gali imtis reikiamų priemonių, kad neleistų atsirasti jokiems trūkumams ir juos pašalintų. Ateityje tikslo dydis bus peržiūrėtas pagal ES tarptautinius įsipareigojimus.

Augimą atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje turėtų lemti novatoriškiausios technologijos, kurias taikant išmetama gerokai mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Prognozuojama, kad pasaulinė atsinaujinančiųjų išteklių energijos sprendimų, suderintų su ilgalaikiais priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslais, rinka 2014–2035 m. sieks maždaug 6 800 mlrd. EUR³² ir turės didelį augimo potencialą, ypač už Europos ribų. Pastaraisiais metais investicijos į atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos turtą sudarė daugiau kaip 85 proc. investicijų į gamybą, ir didžioji jų dalis yra investicijos į žemesniosios įtampos lygmens, konkrečiai skirstomųjų tinklų lygmens, energijos gamybą. Naujaisiais pasiūlymais siekiama toliau stiprinti šią tendenciją, pavyzdžiui, šalinant kliūtis savarankiškai energijos gamybai.

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva³³ ir pasiūlymai dėl naujo elektros energijos rinkos modelio³⁴ sudarys reglamentavimo sistemą, kurioje visoms technologijoms bus sudarytos **vienodos sąlygos** neatsisakant mūsų klimato ir energetikos tikslų. Pereinant prie švarios energijos sistemos ypač svarbus vaidmuo teks elektros energijai. Iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminamos elektros energijos dalis padidėjo iki 29 % ir sudarys maždaug pusę ES elektros energijos gamybai naudojamų išteklių derinio. Daugiausiai jos gaunama iš nepastovių šaltinių, tokių kaip vėjas ir saulė. Didelė jos dalis bus gauta necentralizuotai prisijungiant prie skirstymo tinklo. Siekiant šiam procesui sudaryti palankias sąlygas, **rinkos taisyklės** turi būti pritaikytos, kad būtų galima prisiderinti prie nepastovumo ir užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą. Taigi nauja reglamentavimo sistema užtikrins, kad elektros energijos rinkoje būtų visapusiškai atsižvelgta į atsinaujinančiuosius išteklius ir kad rinkai taikomos nuostatos nebūtų diskriminuojančios atsinaujinančiųjų išteklių atžvilgiu.

Siekiant geriau prisitaikyti prie didėjančios atsinaujinančiųjų išteklių (dažniausiai nepastovių) dalies, didmeninės rinkos turi plėtotis toliau, ir visų pirma jose turi galioti tinkamos trumpesnio laiko prekybą leidžiančios taisyklės, kad būtų atsižvelgta į gamybos iš nepastovių išteklių poreikius. Gerai integruotose trumpalaikėse elektros energijos rinkose leidžiant prekiauti likus mažiau laiko iki tiekimo taip pat bus **skatinamas** tiek su gamyba, tiek su paklausa ar kaupimu susijęs rinkos **lankstumas**. Be to, rinkos taisyklės bus pritaikytos taip, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamintojai galėtų visapusiškai dalyvauti ir gauti pajamų visuose rinkos segmentuose, įskaitant sistemos paslaugų rinkas.

Prioritetinis persiuntimas toliau galios esamiems įrenginiams, nedideliems atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiams, parodomiesiems projektams. Kitiems įrenginiams, nepriklausomai nuo naudojamos technologijos, bus taikomos trečiosios šalies naudojimosi be diskriminacijos taisyklės. Be to, turėtų likti kuo mažiau atsinaujinančiųjų išteklių naudojimo suvaržymų.

³² International Energy Agency, *World Energy Investment Outlook Special Report 2014*.

³³ COM(2016) 767.

³⁴ Rinkos modelio iniciatyvą sudaro nauja redakcija išdėstyta Elektros energijos direktyva (COM(2016) 864), nauja redakcija išdėstytas Elektros energijos reglamentas (COM(2016) 861), nauja redakcija išdėstytas Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros reglamentas (COM(2016) 863) ir naujas reglamentas dėl rizikos parengties elektros energijos sektoriuje (COM(2016) 862).

Naujosios taisyklės leis elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojams vis didesnę pajamų dalį gauti rinkoje. Tačiau rinkos pajamos gali iki galo nepadengti didelių su atsinaujinančiais ištekliais susijusių kapitalo išlaidų, ypač naujoms technologijoms. Investuotojams reikia nuspėjamos politikos. Todėl Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje išdėstyti atsinaujinančiųjų išteklių rėmimo principai, kurie bus taikomi po 2020 m. siekiant užtikrinti, kad subsidijos, jei jų reikia, būtų ekonomiškai efektyvios ir kuo mažiau iškraipytų rinką.

Siekiant sėkmingai integruoti atsinaujinančiuosius išteklius, toliau reikės patikimų perdavimo ir paskirstymo infrastruktūrų ir **gerai sujungto Europos tinklo**. Europos elektros tinklas yra saugiausias pasaulyje, tačiau iki 2030 m. reikės didelių investicijų. Komisija glaudžiai bendradarbiauja su valstybėmis narėmis regionuose (Baltijos energijos rinkos jungčių planas, Vidurio ir Pietryčių Europos dujų tinklų sujungiamumo aukšto lygio grupė, Pietvakarių Europa ir Šiaurės jūra), kad pagrindinės infrastruktūros plėtra vyktų sklandžiau. Ji taip pat sudarė ekspertų grupę, kurios užduotis – konsultuoti formuluojant 2030 m. jungiamųjų linijų pralaidumo tikslinius rodiklius ir jo siekiant.

Siekiant bendro atsinaujinančiųjų išteklių tikslo nepakankamai panaudojamos **šildymo ir vėsinimo** galimybės. Šildymo ir vėsinimo strategijoje³⁵ išdėstytas bendras požiūris. Dabartiniais pasiūlymais valstybės narės bus skatinamos didinti šildymo ir vėsinimo energijos dalį, kuri gaunama iš atsinaujinančiųjų išteklių, o centralizuoto šildymo ir vėsinimo operatoriai – įsileisti į savo tinklus konkurenciją, ir bus skatinama naudoti daugiau, pavyzdžiui, šilumos siurblių.

Bioenergija sudaro didelę mūsų atsinaujinančiųjų išteklių energijos derinio dalį. Taip bus ir ateityje. Ji užtikrina užimtumą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse, pakeičia iškastinį kurą ir prisideda prie energetinio saugumo.

Pažangių alternatyviųjų transporto degalų plėtra bus skatinama suteikiant maišymo įgaliojimus degalų tiekėjams, o maistinės kilmės biodegalų įnašas siekiant ES atsinaujinančiųjų išteklių tikslo palaipsniui mažės. Kitas naujas svarbus elektros energijos rinkos sistemos tikslas yra remti transporto elektrifikavimą. To siekti padės su mažmeninėmis elektros energijos rinkomis susijusios nuostatos.

Kietoji biomasė, kuri šiuo metu ES naudojama šilumos ir elektros energijos gamybai, didžia dalimi yra vietinis ir regioninis išteklis, gaunamas kaip šalutinis miškų pramonės produktas, ir šiuo metu apskritai palankus klimatui. Tačiau nerimaujama, kad jei jos bus naudojama daugiau, pasekmės klimatui gali pablogėti. Norint užtikrinti ilgalaikę naudą klimatui, reikės visų pirma riboti papildomą neigiamą poveikį miškams.

Reikia daugiau **sinergijos tarp žiedinės ekonomikos** ir įvairių biomasės naudojimo būdų, ypač dėl to, kad iš medienos gali būti gaunama ne tik energija, bet ir įvairių didesnės pridėtinės vertės produktų. Siekiant, kad ši sinergija būtų visapusiška, viešąją paramą (finansavimo ar lengvatinės prieigos prie tinklo forma) reikėtų skirti tik už efektyvų biomasės pavertimą energiją, išskyrus atvejus, kai esama tinkamai pagrįstų elektros energijos tiekimo saugumo argumentų.

³⁵ COM(2016) 51.

Šiuo metu didžioji dalis šilumai ir elektros energijai gaminti naudojamos biomasės gaunama miškuose. Visoje ES ir už jos ribų miškai ir jų valdymo praktika labai skiriasi. ES valstybės narės priėmė nacionalinės teisės aktus dėl **darniojo miškų ūkio** ir bendradarbiauja, pavyzdžiui, konferencijoje FOREST EUROPE. Keletas valstybių narių, kurios importuoja didelius kiekius biomasės energijos gamybai, taip pat yra sukūrusios specialias biomasės tvarumo schemas. Komisijos pasiūlyme numatyta, kad jos tai daryti galės toliau. Europos Komisija taip pat nesiliaus rėmusi tvarų medienos mobilizavimą ES kaimo plėtros politikos priemonėmis. Šiuose lygmenyse taikomi darniojo miškų ūkio paramos praktiniai veiksmai vienas kitą papildo.

Todėl Komisija siūlo išplėsti esamų ES tvarumo kriterijų taikymo sritį, kad ji apimtų visų tipų bioenergią. Siūlomas naujas požiūris į miškų biomasę, pagrįstas galiojančiais teisės aktais dėl darniojo miškų ūkio ir tinkama šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų biomasės kilmės šalyje naudojant žemę ir miškų sektoriuje, kiekio apskaita. Biomasės gamybos ir naudojimo energijai gauti pokyčiai bus stebimi ir peržiūrimi įgyvendinant energetikos sąjungos valdymą.

4. TINKAMŲ SĄLYGŲ VARTOTOJAMS SUDARYMAS

Vartotojai yra svarbus energetikos sąjungos veiksnys. Energija yra būtinausia prekė, be jos neįmanoma visapusiškai dalyvauti šiuolaikinės visuomenės gyvenime.

Pereinant prie švarios energijos reikia sąžiningai atsižvelgti ir į tuos sektorius, regionus ar pažeidžiamus visuomenės sluoksnius, kurie nukentčia nuo energetinio pokyčio.

Komisija siūlo reformuoti energijos rinką taip, kad **vartotojai įgytų galių** ir galėtų geriau kontroliuoti su energija susijusius pasirinkimus. Įmonėms tai reiškia didesnę konkurencingumą. Piliečiams tai reiškia geresnę informavimą, galimybes aktyviau dalyvauti energijos rinkoje ir labiau kontroliuoti energijos išlaidas.

Pirmas žingsnis siekiant, kad energetikos sąjungoje būtų labai atsižvelgiama į vartotojus, – tai teikti jiems geresnę **informaciją** apie energijos suvartojimą ir išlaidas. Pasiūlymais vartotojams bus suteikta teisė gauti pažangiuosius skaitiklius ir aiškias sąskaitas ir sudarytos lengvesnės tiekėjo keitimo sąlygos. Pasiūlymais taip pat bus atpigintas tiekėjo keitimas, nes bus atsisakyta sutarties nutraukimo mokesčių. Naudodamiesi sertifikuotomis palyginimo priemonėmis vartotojai gaus patikimos informacijos apie galimus pasiūlymus. Pasiūlymuose bus numatyti patikimesni energinio naudingumo sertifikatai su nuoroda į pažangumo laipsnį.

Kaip šio dokumentų rinkinio dalį, Komisija skelbia **antrąją dvimetę energijos išlaidų ir kainų ataskaitą**³⁶, kad būtų daugiau skaidrumo. Energijos kaina turi įtakos žmonių pasirenkamam energijos deriniui, namų ūkių išlaidoms ir Europos konkurencingumui. ES priklausomybė nuo importo siekia 74 proc., todėl ji lieka pasauliniu mastu nustatomų iškastinio kuro kainų svyravimo įkaite. Pastaraisiais metais dėl pokyčių pasaulyje ES išlaidos energijos importui sumažėjo 35 proc., o ekonomika gavo postūmį augti. Didmeninės elektros energijos kainos pasiekė žemiausią lygį per 12 metų, dujų kainos nuo 2013 m. krito 50 proc., o naftos kainos – beveik 60 proc. nuo 2014 m. Kainų skirtumai, palyginti su kitomis pasaulio šalimis, sumažėjo.

³⁶ COM(2016) 769.

Namų ūkiams galutinių naudotojų kainų tendencijos kitokios. Krintančias energijos kainas atsverė augančios tinklų sąnaudos ir valdžios sektoriaus mokesčiai ir rinkliavos, nes pagal energiją dažnai nustatoma mokesčio bazė valdžios sektoriaus pajamoms, kurių labai reikia. Mažmeninės elektros energijos kainos augo maždaug 3 proc. per metus nuo 2008 m., o mažmeninės dujų kainos – 2 proc. Todėl energijos sąnaudos šiek tiek išaugo ir beveik pasiekė 6 proc. namų ūkių išlaidų.

Šiuo dokumentų rinkiniu iš dalies pakeitus reglamentavimą ir pereinant nuo centralizuotos konvencinės gamybos prie decentralizuotų, pažangių ir tarpusavyje sujungtų rinkų, vartotojams taip pat pasidarys paprasčiau gaminti energiją patiems, ją kaupti, ją dalytis, ją vartoti ar parduoti atgal rinkai tiesiogiai arba susibūrus į energijos kooperatyvus. Vartotojai galės tiesiogiai ar per energijos paklausos valdymo paslaugų teikėjus siūlyti apkrovos atsaką. Tokias sąlygas vartotojams sudarys naujos pažangios technologijos: jei jie norės, jie galės kontroliuoti ir aktyviai valdyti savo energijos vartojimą ir kartu didinti komfortą. Dėl šių pakeitimų namų ūkiams ir įmonėms bus lengviau labiau įsitraukti į energetikos sistemą ir reaguoti į kainų signalus. Tuo tikslu taip pat reikia panaikinti didmeninių ir mažmeninių kainų viršutines ribas, kartu užtikrinant visapusišką ir tinkamą pažeidžiamų namų ūkių vartotojų apsaugą. Naujais teisės aktų pasiūlymais taip pat bus atverta galimybių naujoms novatoriškoms įmonėms pasiūlyti daugiau geresnių paslaugų. Tai palengvins inovacijas ir skaitmeninimą, o Europos bendrovėms bus lengviau efektyviai vartoti energiją ir kurti mažo anglies dioksido kiekio technologijas.

Energijos nepriteklis yra didžiulė problema visoje ES. Ji atsiranda dėl mažų pajamų ir neefektyvaus energijos vartojimo būstuose. 2014 m. mažiausias pajamas gaunantys namų ūkiai ES energijai skyrė beveik 9 proc. visų savo išlaidų³⁷. Tai 50 proc. daugiau negu prieš dešimtmetį ir gerokai daugiau, nei skiria vidutinis namų ūkis. Šiame dokumentų rinkinyje išdėstomas naujas požiūris į pažeidžiamų vartotojų apsaugą: be kita ko, numatyta pagalba ir valstybėms narėms, kad remdamos investicijas į energijos vartojimo efektyvumą jos sumažintų energijos kainas vartotojams. Komisijos pasiūlymuose dėl energijos vartojimo efektyvumo valstybių narių prašoma atsižvelgti į energijos nepriteklį ir dalį efektyvaus energijos vartojimo priemonių prioriteto tvarka įgyvendinti energijos nepriteklį patiriančiuose namų ūkiuose ir socialiniuose būstuose. Valstybių narių ilgalaikės pastatų renovacijos strategijos taip pat turėtų prisidėti prie energijos nepritekliaus šalinimo. Taigi, įgyvendindamos energetikos sąjungos valdymo procesą valstybės narės turi stebėti energijos nepriteklį ir apie jį teikti ataskaitas, o Komisija padės keistis geriausia patirtimi. Be to, norėdama suteikti daugiau galių vartotojams ir juos apsaugoti, Komisija siūlo tam tikras procedūrines garantijas iki vartotojų atjungimo. Komisija taip pat kuria Energijos nepritekliaus observatoriją, kuri teiks geresnius duomenis apie problemą, siūlys jos sprendimus ir padės valstybėms narėms kovoti su energijos nepriteklumi.

5. PALANKIŲ SĄLYGŲ SUDARYMO PRIEMONĖS

ES jau dabar labai stipriai remia perėjimą prie švarios energijos ir trijų pagrindinių prioritetų – pirmenybės energijos vartojimo efektyvumui, ES pirmavimo pasaulyje atsinaujinančiųjų išteklių srityje ir tinkamų sąlygų vartotojams – įgyvendinimą. Tačiau reikia nuveikti daugiau.

Viena vertus, reikia sukurti ES reglamentavimo po 2020 m. sistemą, todėl teikiami pasiūlymai dėl rinkos modelio, energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančiųjų išteklių ir valdymo,

³⁷ Žr. Energijos nepritekliaus darbinį dokumentą (4 išnaša).

kurie papildė Komisijos jau paskelbtas iniciatyvas dėl klimato politikos ir mažataršio judumo³⁸.

ES taip pat turi palengvinti perėjimą prie švarios energijos, taikydama kitas savo priemones. Pavyzdžiui, reikia naudoti įvairių sričių ES politiką: veiksmingai užtikrinti ES teisės aktų vykdymą, veiksmingai ir nuosekliai skirstyti ES lėšas ir skatinti partnerystę su suinteresuotaisiais subjektais.

Prie švarios energijos nebus pereita, jei veiklos nesiims **įvairūs suinteresuotieji subjektai**, atstovaujantys pilietinei visuomenei ir regioninėms bei vietos institucijoms. Miestai, regionai, įmonės, socialiniai partneriai ir kiti suinteresuotieji subjektai turi aktyviai įsitraukti į energetinės pertvarkos diskusijas, visų pirma dėl integruotų energetikos ir klimato planų, kad juose būtų tinkamai atsižvelgta į skirtingų teritorijų poreikius.

Veikla, kurios reikia imtis, ilgainiui keisis. Kasmet energetikos sąjungos būklės ataskaitoje Komisija apžvelgs, kaip įgyvendinami kartu su šiuo dokumentų rinkiniu paskelbti veiksmai, kuriais skatinama pereiti prie švarios energijos, ir prireikus numatys naujų veiksmų.

Siekdama didinti Europos konkurencingumą ir skatinti švarios energijos technologijų diegimą, Komisija, kaip šio dokumentų rinkinio dalį, pristato **iniciatyvą dėl spartesnio švarios energijos inovacijų skatinimo**³⁹. Šioje iniciatyvoje nurodyta nemažai konkrečių priemonių, kuriomis siekiama reglamentavimo, ekonominę ir investavimo aplinką padaryti patogia švarios energijos technologijų ir sistemų inovacijoms. Iniciatyvai įgyvendinti naudojamas Europos strateginis energetikos technologijų planas ir dabar vykdoma Strateginė transporto mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkė. Jai taip pat iškelta keletas integruotų su moksliniais tyrimais, inovacijomis ir konkurencingumu susijusių prioritetų, padėsiančių siekti šio dokumentų rinkinio strateginių tikslų. Tokie aiškesni prioritetai padės tikslingai nukreipti didelę programos „Horizontas 2020“ išteklių dalį (bent 2 mlrd. EUR) ir duos kryptį viešajai paramai ir privačiosioms investicijoms visoje ES. Be to, Komisija išbandys naują finansavimo metodą, siekdama remti itin rizikingas didelio poveikio inovacijas švarios energijos srityje ir stiprinti Europos inovacijos ir technologijos instituto, ypač atitinkamų žinių ir inovacijos bendrijų, veiklą, kad suaktyvėtų verslumas, o rinka noriau priimtų novatoriškus mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir efektyvaus energijos vartojimo sprendimus.

Norint, kad didėtų ekonomikos augimas ir būtų kuriamos darbo vietos, ES pramonė turi aktyviausiai siekti perėjimo prie švarios energijos. Komisija remia **pramonės atstovų iniciatyvas**, kuriomis siekiama stiprinti ES pirmavimą pasaulyje švarios energijos ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų sprendimų srityse. Šiomis iniciatyvomis turėtų būti siekiama stiprinti pramonės ryšius visoje vertės grandinėje ir įtraukti ūkinės veiklos nevykdančius subjektus, tokius kaip socialiniai partneriai ir vartotojų organizacijos. Komisija taip pat tarsis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, ar reikia sukurti švarios energijos pramonės forumą, į kurį skirtingų šakų (energetikos, transporto, gamybos, skaitmeninių technologijų ir t. t.) atstovai būtų sukviesti drauge svarstyti, kaip gauti daugiau naudos iš ES pramonės perėjimo prie švarios energijos ir didinti mūsų pasaulinį konkurencingumą ir tarptautinį bendradarbiavimą.

³⁸ Žr. komunikatą „Spartesnis perėjimas prie mažos anglies dioksido taršos ekonomikos Europoje“ (COM(2016) 500) ir komunikatą „Europos mažataršio judumo strategija“ (COM(2016) 501).

³⁹ COM(2016) 763.

Valstybėms narėms taip pat reikia reaguoti į socialinį poveikį ir poveikį įgūdžiams bei pramonei, atsirasantį pereinant prie švarios energijos, ir atsižvelgti į jį savo nacionaliniuose energetikos ir klimato planuose. Komisija nagrinės, kaip geriau **prisidėti prie pertvarkos anglies ir daug anglies dioksido išmetančiuose regionuose**. Tuo tikslu ji bendradarbiaus su šių regionų subjektais, teiks gaires, ypač apie tai, kaip pasiekti ir naudoti turimas lėšas ir programas, ir skatins keistis gerąja patirtimi, be kita ko, tikslinių platformų diskusijose dėl pramonės veiksmų gairių ir perkvalifikavimo poreikių.

Žvelgiant plačiau, Komisija suteiks platformas sektoriams ir darbuotojams, kad **įgūdžiai** būtų pritaikyti pagal perėjimo prie švarios energijos poreikius. Atsižvelgdama į Europos įgūdžių darbotvarkės⁴⁰ pirmų bandomųjų schemų patirtį automobilių ir jūrinių technologijų sektoriuose, Komisija 2017 m. parengs naujus metmenis, skirtus sektoriniam bendradarbiavimui dėl įgūdžių atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje ir statybos sektoriuje mažo anglies dioksido kiekio technologijų klausimais.

Dokumentų rinkiniu taip pat didinamos ES pastangos naikinti **neveiksmingas iškastinio kuro subsidijas** pagal tarptautinius G 7 ir G 20 ir Paryžiaus susitarimo įsipareigojimus. Likusi vis dar didelė viešoji parama naftai, angliai ir kitam kurui, dėl kurio išmetama daug anglies dioksido, toliau iškreipia energijos rinką, mažina ekonomikos veiksmingumą ir stabdo investicijas į perėjimą prie švarios energijos ir inovacijas. Reformuojant rinkos modelį bus panaikintas dujoms, angliai ir durpėms skirtas pirmenybinis persiuntimas ir apribotas mechanizmas, kurie dažnai sieti su anglimi, pajėgumų poreikis. Komisija taip pat pradės reguliariai stebėti iškastinio kuro subsidijas Europos Sąjungoje ir tikisi, kad valstybės narės naudos savo energetikos ir klimato planus kaip priemonę stebėti, kaip naikinamos iškastinio kuro subsidijos. Komisija atliks ES energijos mokesčių vertinimą pagal programą REFIT, kad nustatytų galimus tolesnius veiksmus, be kita ko, kaip priemonę panaikinti iškastinio kuro subsidijas.

ES išorės ir vystomojo bendradarbiavimo politika yra svarbi prie perėjimo prie švarios energijos visame pasaulyje prisidedanti priemonė. Ji padeda dalyvauti šiame procese ES partneriams kaimyninėse šalyse ir besivystančiose pasaulio šalyse⁴¹.

Komisija stiprina energijos vartojimo efektyvumo srities bendradarbiavimą su Vakarų Balkanų šalimis, Turkija ir pietinėmis bei rytinėmis kaimyninėmis šalimis. Pradėti pirmieji keturi bandomieji efektyvaus energijos vartojimo investicijų statybos sektoriuje didinimo projektai, ir 2017 m. galbūt jie bus vykdomi ir kitose šalyse partnerėse. Be to, atitinkamuose kaimynystės ir pasirengimo narystei priemonėse ES numatys dar didesnę efektyvaus energijos vartojimo pastatuose finansavimą.

Afrika yra privilegijuota ES partnerė, Afrikos ir ES energetikos partnerystė sudaro sąlygas kartu bendradarbiauti energetikos klausimais. ES taip pat pritaria Afrikos atsinaujinančiųjų energijos iniciatyvai.

Europos įmonės gali naudotis šiomis galimybėmis ir pasiūlyti savo kompetenciją: eksportuoti ir investuoti į efektyvų energijos vartojimą ir atsinaujinančiųjų išteklių energetiką pasaulinėse konkurencinėse rinkose. ES siekia, kad Pasaulio prekybos organizacijoje būtų sudarytas

⁴⁰ Komunikatas „Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė. Dirbti kartu siekiant didinti žmogiškąjį kapitalą, įsidarbinimo galimybes ir konkurencingumą“, COM(2016) 381.

⁴¹ Žr. komunikatą dėl naujo Europos konsensuso dėl vystymosi „Mūsų pasaulis, mūsų orumas, mūsų ateitis“, COM(2016) 740, ir Europos išorės investicijų planą.

didelio užmojo susitarimas dėl aplinkosaugos prekių. Savo dvišaliais prekybos susitarimais ES siekia liberalizuoti prekybą aplinkosaugos prekėmis ir paslaugomis ir palengvinti prekybą ir investicijas į energijos gamybą iš atsinaujinančiųjų išteklių.

II priede „**Perėjimo prie švarios energijos skatinimas**“ nurodoma keletas sričių, kuriose artimiausiu metu galima veikti aktyviau, tikslingiau arba gerinant sinergiją, kad Europoje būtų remiamas darbo vietų kūrimas, ekonomikos augimas ir investicijos. Tai taip pat padės valstybėms narėms vykdyti savo 2020 m. įsipareigojimus energetikos ir klimato srityje ir leis joms siekti daugiau, kai reikės ekonomiškai efektyviai nusistatyti 2030 m. tikslus, o kartu padrąsins kitus viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotuosius subjektus aktyviau dalyvauti perėjimo prie švarios energijos procese.

6. IŠVADOS

Visus 2015 ir 2016 m. Komisijos pateiktus su energetikos sąjunga susijusius teisės aktų pasiūlymus Parlamentas ir Taryba turi laikyti prioritetu. Šią nuostatą 2016 m. kovo mėn. pabrėžė ir Europos Vadovų Taryba, ir jai pritarė Europos Parlamentas. 2017 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos posėdyje bus peržiūrėta pažanga.

Europos Parlamentas ir Taryba turėtų užtikrinti bendrą šio dokumentų rinkinio ir ankstesnių Komisijos pasiūlymų, pavyzdžiui, dėl apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos, pastangų pasidalijimo, žemės naudojimo ir mažataršio judumo, derėjimą.